

YTTRANDE

2016-11-23

Justitiedepartementet

103 33 Stockholm

Ds 2016:37

Departementspromemorian Åldersbedömning tidigare i asylprocessen (Ds 2016:37)

Inledning

Rörelsen #vistårinteut Stenungsund består av professionella och frivilliga som möter ensamkommande unga i sina uppdrag. Vi vill härmed avge ett yttrande när det gäller departementspromemorian Åldersbedömning tidigare i asylprocessen (Ds 2016:37).

Vi arbetar med både svenska och asylsökande ungdomar i skolan och kulturskolan i Stenungsunds kommun. I denna kommun har ett flertal ungdomar fått sin ålder uppskriven med ett till flera år, vilket både påverkar deras möjligheter att få uppehållstillstånd i Sverige och att studera på gymnasiet.

Flera av dessa åldersbedömningar upplevs som rättsosäkra och rigida tolkningar av lagar.

I två fall har till exempel fingeravtryck och uppgifter om ålder i andra europeiska länder, på resan till Sverige ansetts ha högre bevisvärde än den asylsökandes egna uppgifter. I dessa fall tas ingen hänsyn till att den unge känt sig tvungen att avge falska uppgifter för att kunna fortsätta sin resa till Sverige då alternativet är att bli kvar i flyktingläger utan någon chans att ta sig vidare.

Vi känner stor oro för tillförlitligheten i en handläggares kompetens att avgöra vilken ålder en asylsökande tonåring har. Vi har båda under lång tid arbetat med ungdomar i senare tonåren och upplever att svenskfödda ungdomar varierar oerhört i sin utveckling av både fysisk och psykisk mognad. Efter 16 år som gymnasielärare skulle vi fortfarande inte våga göra en sådan bedömning.

Då det för dessa ungdomar kan vara helt livsavgörande kan dessa beslut inte tas godtyckligt. Därför måste den asylsökandes egna uppgifter väga tyngst. Att lägga bevisbördan på den unge, men samtidigt underkänna identitetshandlingar från t.ex. Afghanistan är ett fullkomligt rättshaveri.

Sammanfattning

Förslaget rymmer en del positiva skrivningar, till exempel att åldersbedömning blir möjlig att överklaga separat och att barn, även om de saknar identitetshandlingar, kan ses som barn (7.1, s. 35).

Vi är däremot djupt oroliga över och kritiska över följande:

Migrationsverket kan ta beslut om ålder för personer som i registreringssamtalet uppger att de är ensamkommande unga men som enligt tjänstemän på Migrationsverket ses som *uppenbart* äldre än 18 år. Dessa personers ålder räknas inte som ändrad och beslutet kan därmed inte överklagas. Vi anser att det finns risk för godtyckliga bedömningar. Förfaringssättet ger ett stort mått av rättsosäkerhet genom att

- Det till stora delar bygger på föreställningar att det går att se på en person hur gammal den är alternativt att det finns genetiska särdrag som kännetecknar den sökandes härkomst i kombination med kulturellt betingade drag. Vår erfarenhet är att det kan råda mycket delade meningar om vad som är "uppenbart".
- De barn som uppfattas som uppenbart äldre än vad de egentligen är inte kommer att inkluderas i barnrättsperspektivet och därmed kommer att förnekas de rättigheter som alla andra barn har. De riskerar då att bli utnyttjade på olika sätt (se till exempel paragraf 32-36 och 38 i barnkonventionen), både i Sverige och vid eventuell utvisning. Detta är något som skrivningarna är till för att hindra men som istället motverkar sitt eget syfte.
- Barn som uppfattas som uppenbart äldre än 18 år inte kommer att kunna överklaga beslutet separat. Det innebär att ett allt för stort ansvar läggs på den enskilda tjänstemannen att fatta rätt beslut vid tillfället, ett beslut som kan innebära fara för barnets liv. Även för tjänstemännen är överklagande en extra säkerhet.
- Tidiga åldersbedömningar utan utredning kan ge utrymme för systematiska åldersuppskrivningar av minderåriga barn till vuxna vid registreringen - kanske för att spara tid och pengar. I praktiken skulle det kunna innebära att vissa barn ställs utanför det mottagande och asylbedömning som barn har rätt till.

Baserat på de skäl vi angivit ovan motsätter vi oss skarpt de här skrivningarna i lagändringarna eftersom vi menar att rättsosäkerheten ökar kraftigt för ensamkommande unga asylsökande som är barn men som enligt Migrationsverket uppenbart är äldre än 18 år.

För rörelsen #vistårinteut:s räkning har vi som talespersoner sammanfattat de synpunkter som lyfts i dialog med sympatisörer och medlemmar.

Vänligen, #vistårinteut Stenungsund, genom

Sofia Hagström, *lärare i Svenska som andraspråk på språkintröduktion, Nösnäsgymnasiet*
och Kenia Ytterman, *teaterlärare i Kulturskolan*

Stenungsunds kommun